

Előfizetési árak:
 Egész évre 5 frt — kr.
 Fél évre 2 frt 50 kr.
 Negyed évre 1 frt 25 kr.
 Közzétételnek, közlegyeknek
 és tanulóknak egész évre 4 frt.

Minden a lap szellemi részét illető
 közlemények a szerkesztőséghez (101. sz.
 város, papnövelde utca 9. sz.) — az
 előfizetők, hirdetések és felhívás-
 lások a kiadónálvala, Huszár István
 könyvkereskedőhöz küldendők.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:

Egy négyhasábos petisior
 ára belyegen kívül 8 kr.
 Többesrész közlésnél árked-
 vezmény.

Hivatalos hirdetések
 100 szóig 2 frt 30 kr. bé-
 lyeggel együtt, — minden
 további megkezdett 100 szó
 után 1 frttal több.

Kéziratok nem adatkak
 vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A közös pásztorlevél.

(D.) Valságos idők rendkívüli intéz-
 kedéseket igényelnek; ennek folytán ol-
 vessák ma a lelkipásztorok a püspöki
 karnak közös pásztorlevélét a szószékéről,
 hogy a híveket a küszöbön álló, védelmi
 küzdelmekre megoktassák. A honnan ed-
 dig csendesen hangzott az Isten igéje,
 hogy a szívek mély rejtekeiben az örök
 élet iránti fogékonyságot ápolja, s a ker-
 hit áldásos gyümölcseit munkálja: onnan
 keserű panasz hangzik el ma azon szán-
 dékolt intézkedések felett, melyek amily
 sérelmeket Szegedyháznakra, annak szent
 tanaira és kezgyeire s e hon kath.
 polgárainak lelkiismereti szabadságára
 nézve, ép oly károsak a közjó tekinté-
 tében is.

A püspöki kar a legszemélyesebb
 módon szól ekkép mindazokhoz, kik Ma-
 gyarországban katolikusoknak vallják
 magokat, hogy esatarendbe állítsa híveit
 az Ur esataira, melyeket talán napok
 mulva megvívniuk kell. De oly módon,
 mely egyedül méltó a kath. egyház s
 oly fegyvereket jelöl meg, amilyenekkel
 a katolikusnak küzdenie kell, ha az Ur
 harcát vívni akarja. Sem gyűlölködés,
 sem erőszak nem volt a katolikusok
 fegyvere soha s mégis megdönt előttiük
 a római imperium, s a világ Krisztus
 tanainak hódolt meg. Most se szabad a
 régi fegyvernemen változtatniuk, ha az
 ellenség még oly kihívóan viselkedik is
 velünk szemben, ha még oly erőszakosan
 akar is nyulni lelkiismeretünkhöz s al-
 kotmányilag biztosított vallási jogainkhoz.

A pásztorlevél tartalma ehhez ké-
 pest két részre oszlik: az egyikben meg-
 jelöltenek a módok, a katolikusok mostani
 küzdelmi eszközei, melyeket haszná-
 nálunk kell s amilyenekkel atyáink szá-
 zadokon keresztül mindig küzdöttek és
 győztek; a másik részben meg van ma-
 gyarázva küzdelmünk jogosultsága azon
 előítéletekkel s ámitásokkal szemben,
 melyekkel az ellenfél magokat a katho-
 likusokat megtevesztetni akarja, hogy tét-
 lenül nezzék a veszedelmet, mely vallás-
 sukat fenyegeti.

A püspöki kar elsőnek jelöli a ma-
 gyar katolikusok tömörülését pászto-
 raik köré, hogy egy szívet és lélekkel,
 „együttösen védjük meg hitünket.“ Va-

lóban egységben az erő, azért ha valamit
 elérni akarunk, egyesülnünk kell, követ-
 nünk kell vezérei karunkat osztatlanul; a
 püspöki kar sokat tett eddig is a veszély
 elhárítására, aminek „nem minden rész-
 lete kerülhetett eddig a nyilvánosság elé,
 de győzni csak akkor fog, ha hívei mint
 egy ember sorakoznak melléje.

Azért második eszközként mondja a
 pásztorlevél, az érdeklődést a kath. ügyek
 iránt; mert az egyházat nehéz időkben
 akkor fenyegeti a legnagyobb veszély, ha
 gyermekei között találkoznak néma és
 közönyös hívek, kiknek számandó semle-
 gessége talán veszedelmesebb, mint az
 ellenség nyílt támadása; mert a hitkö-
 zöny felbátorítja az ellenfél merészségét.
 Előre halad, mert bizik abban, hogy hi-
 szen senki sem akadályozza támadását.

Ennek folytán a hívek 3-ik eszköze
 legyen a **bátor hitvallás**; szót kell emelni
 mindenütt a katolikusok hiteért s nem
 szabad meghunyászkodnia a gúnyolódók
 vagy kiesínnyeskedők előtt. „Nyilatkozzék
 meg hitetek katolikus emberhez méltó
 módon, nemes bátorsággal és szilárdsá-
 gal, mindig azonban mérséklettel és a
 polgári hatalom iránt tartozó tisztelettel.
 Ne engedjétek, hogy Szent István bíro-
 dalmában a katolikusok között az Isten
 és az anyaszentegyház színe előtt meg-
 kötött házasság érvénytelennek nyilvání-
 tassék.“

Az ekkép megnyilatkozó kath. ön-
 tudat folyamánaként és 4-ik eszközkép-
 pen a katolikusoknak **tiltakozniok kell**
 sérelmek ellen. „Jussion szavatok azon
 férfiak elé, akik a ti bizalmatokból és
 szavazataitok által, hivatta és kötelezve
 vannak az ország legfőbb jogait és ér-
 dekeit megvédeni.“ A képviselők nevünk-
 ben beszélnek és szavaznak, hát ezekre
 kell hatni, hogy a rájuk ruházott joggal
 ne a mi kárunkra éljenek s meghami-
 sítsák a népképviselőt életét.

Ötödik eszközként a védelmi harcban
 előírják, a mi minden kötelességeink
 kvintesszenciája, hogy minden katolikus
 vallásának elveit kövesse **polgári jogai-
 nak gyakorlásában**, polgári kötelemeinek
 a teljesítésében. S ezzel valóban rámu-
 tatnak a legfőbb okra, mely a magyar
 katolikusokat a mostani valságos hely-
 zetbe sodorta. Ha mindenki teljesítette
 volna katolikus kötelességeit 67 óta,

ma másképp állanánk. „Nem szabad —
 mozdják a sz. Atyával — más elveket
 vallani a magán életben s másokat a
 közélet terén úgy, hogy az egyház tekin-
 télye a magán életben elismertessék, a
 közélet terén pedig mellőztessék.“ Hisz
 minden ember csak egy ember, magán
 életének elvei tehát nem lehetnek mások,
 mint nyilvános életének az elvei: a ka-
 tholikus tehát a polgári életben is kell,
 hogy katolikus maradjon, s ne tegyen
 a kath. elvek ellen. Ilyen kettéválasztás
 a legnagyobb képtelenség s egyenlő a
 hittagadással.

Végre hatodik eszközként használják
 az imát, ezt a kipróbált eszközt, mely-
 lyel Isten a megátalkodott szíveket is
 megpuhítani szokta.

Am összegezze valaki mindezeket az
 eszközöket s fogja látni, hogy nekünk
 bajunk orvoslására semmi egyéb fegy-
 verre nincs most szükségünk.

Teljesítse mindenki kath. kötele-
 ségeit mindenkor és minden téren, is-
 merje vallását s annak a jogait, ne en-
 gedjen azokból semmit polgári kötele-
 ségeinek a teljesítésében s vallásunk
 épsége meg lesz mentve. Tömörüljünk,
 legyünk egyek s ne legyen közöttünk
 megosztás, akkor minden ellensz érve.
 Így alapított az egyház, ily módon lett
 világegyházzá s csak ily módon tartható
 is fenn. Az egyház soha más eszközöket
 nem ismert.

A pásztorlevél másik részében meg-
 magyarázzák a püspökök, hogy a mi
 küzdelmünk nem **támadás**, de jogosult
 védelem. Ha keresztény hagyományaink-
 kal és a családi szentély Isten őrzte
 tisztaságát és keresztény jellegét védel-
 mezzük: ez által sem az állam hatalmát,
 sem mások jogait nem sértjük.

Nem vádolhat bennünket védelmi
 küzdelmünkben senki a **honszeretet** hiá-
 nyáról. Hisz mi csak atyáink hitét vall-
 juk és óvjuk, mely nekünk magyaroknak
 állami tekintélyt, jogot és rendet szerzett.
 Midőn tehát a nepek e nagy jótévőjének
 jogait a tervezett újítások ellen védjük,
 az állami élet legszentebb érdekében küz-
 dünk.

Nem vádolhat bennünket védelmi
 küzdelmünkben senki **támadásról** az ál-
 mi hatalom ellen. Mi szent hitünk taní-
 tása szerint tiszteljük az Istentől rendelt

állami hatalmat s neki engedelmessékedünk;
 de az állami hatalomnak, melynek Isten
 a szerzője, megvan az Istentől szabott
 korlátja is, s ez az Isten törvénye, melyet
 most sérteni akarnak.

Nem vádolhat bennünket e védelmi
 küzdelmünkben senki arról, hogy a **hal-
 ladásnak** vagyunk ellenségei. A sérelmek,
 melyek ellen küzdünk, nem erkölcsi hal-
 ladást, hanem hanyatlást jelentenek. Mert
 nincs haladás Krisztus ellen, nem lehet
 államokat a keresztény eszmék romjaira
 építeni; nem szolgál senki a haladásnak,
 a civilizációnak harca az egyház, a
 civilizáció ezen megteremtője ellen.

Ez a pásztorlevél hangzik most temp-
 lomainkban, biztos irányítója a közelálló
 küzdelmes időnek. Hallják meg ezt a
 katolikusok, gondolkozzanak felette s
 pontonként kövessék annak előírásait.
Nyomában oly kath. élet teremhet, mely
 az ellenfél minden látszólagos hatalma
 dacára, diadalra fogja juttatni vallásunk
 igazait, ha nem most, hát a jövőben.
 De ne felejtjük, hogy minden szóznál
 szebben szól a tett.

Adóreform.

Nincsen haladatlanabb foglalkozás, nincs
 szárazabb tárgy ennél: mert a mint a leg-
 ritkábban találkozunk olyannal, ki örömet
 fizetné adóját, úgy még ritkább lehet az,
 a ki valóban stábiúmnak elnevezhető adótör-
 vényekkel foglalkozik. Legtöbb tévedés és
 hiba éppen a III. osztály adónál fordult
 elő s azért ez adóreform főleg a III. osztá-
 lyra vonatkozik, a mely adóem az eddig
 bár mély és tapintatosan összeállított és
 lelkiismeretesen működött bizottság által volt
 is kivetve, a legtöbb elégtelenséget idé-
 zett elő.

Minthogy a többi adóemekben u. m.
 föld, ház, tőke, I. II. és IV. oszt. adó nem
 valami nagyon lényeges változások meg-
 resztül, ezáltal csak a III. oszt. még pedig
 ipari szempontból tervbe vitt adóval beha-
 tobban foglalkozunk.

Egyenes adóink reformálására az első
 lépés már megtörtént, amennyiben a pénzü-
 gyminiszter közzétett egy adóügyi emlék-
 iratot és arra vonatkozó terjedelmes statisztikát,
 de a miniszter ebben csak a mostani
 adórendszer némi javítását s az egyenes
 adóknak helyesebb és arányosabb megosz-
 lását hangsúlyozza.

Lássuk csak, milyen viszonyban van
 iparunk és adórendszerünk?
 Midőn a kormány 1875. évben az első
 magyar adórendszert életbe léptette, az adók

TÁRCA.

Turi Panna násza.

Sűrűtek forogtak a vászoncselések
 Turiek udvarán, enekszó, dárdió járta a há-
 zat. Turi uram lánya, a kaekias Panna la-
 kodalma készül. Nagy gomolygokban száll
 a kürtöböl a karikázó füst, melének, saj-
 tárok szanaszét hevernek a kutyáya pere-
 mén; koppasztás, nyársolás, lángosok sütte
 előre jelzik a vigalmas napot. Nem is lesz
 ám párja heted-het faluban. Nem hiába Turi
 József lánya az irigylet mátká, de meg is
 mutatja mire képes a göcseji telkes duzzadó
 erszenye. Mosolyogva jár-kel hazi népe kö-
 zött, rendezti, disziti a nagy fehér szobát,
 üvegekbe fejtí a kőhegyi, pergyszőlői zama-
 tos sajttérmetű karcost, oda rakja sorba
 a hosszú asztalokra s oda fordul élete pár-
 jához: „no hallod-e anyukom, eljöhet maga
 a vicipán is!“

Mindenki örül, mindenki boldog, csak
 a szép Panna szótlan és hosszan elmereng.
 Marja, macangolja szívet egy gonosz gon-
 dolat s nem tud menekedni tőle. Bár ajka
 hallgat, könyözött szemé az sokat beszél.
 Ha mosolyog is néha csak olyan kelletlen
 mosoly az, nincs abban öröm, csak merő
 fájdalom. Koszorút kötnek a falu szépei, da-
 lolnak, csevegnek, örömré hangolják a szo-
 moru Pannát, de lelke csak továbbra is
 szomorú marad. Nem firtatja senki miért
 oly bánatos, hisz szokása az már a pártás
 leányok.

Ott hagyja a zsvajt, magány után vá-
 gyott, kiment a szobából nyíló virágjai közé,

hogy azoknak panaszolja el titkos keserveit
 s azok mintha megérteneik hallgatag ajkát,
 oly szomorúan hajlongnak feleje az esti fu-
 valom hullámozó lehen. A repkenyes lugas
 lombja alá vonul, elborong, elméláz ifjú
 napján s bogárszeme megtelik sűrű, forró
 könnyel; nem bírja tovább, selyenköcsölé-
 jébe rejti kipirult arcát és sir, zokog ke-
 servesen. . . Az alkonyi szellő zörögve lo-
 bogtatja a repkeny szálait, belopódik a jaz-
 min kehely harmatos keblébe s oda hozza
 kábító illatát a síró Pannához; de mi neki
 virág, mi neki illat, ha szíve vérzik, lelke
 fáj. Messzire kalandozik agyában a kóbor
 gondolat s meg nem pihen, míg föl nem
 leli a boldogtalan Bandi legényt. . .

A leszálló nap aranyugára biborra
 festett hegyet, dombot, bérceit. Fészke-
 re szállt a fecskemadár s edes esieséggel
 altatta el tollatlan fiait. A kolomp bus hangja
 messziről hallatszott, idehozta Istenkutatól
 az esti fuvalat. Megszólalt az estharang is
 s Panna csak sirt és zokogott. Letörtülte a
 gördülő könyvet, összetette kis kezét és imad-
 kozott oly hön, oly szívből fakadtan, mint
 eddig soha. Csillógó, bánatos szemet oda
 szegezte a magas égboltra, térdre hullott a
 szelencebokor tövében s a harang szavával
 fölfelé tört fohász. Ahhoz, ki ott a millió
 csillagon tul honol.

Megkönnyebülten, lecsöndesett szívvel
 távozott Panna, bucsút vett azoktól az ara-
 nyos, szép virágoktól, melyeket oly gond-
 szerettel ápol és fölnevelt; bucsút vett
 remegő ajkkal minden bokortól, mely
 örömeinek, bánatának elő tanuja volt. Lázás,
 tépelődő lelke megirigyelte a virág sorsát,
 mely el, virul és gyorsan elfonnyad, míg ő
 nála holnapal kezdődik a lassu sorvadás.
 Jól sejtí, erezi, hogy emészti szívet a ke-
 sery mérge s hogy foszlanak szet perceről

percre képzett boldog álmai. „Oh minek is
 van a szív, s a szívből szerelm?“

Lönyerítés riasztotta föl merengő ál-
 mából, szíve hevesebben földobogott. Sej-
 tette, hogy a Bandi jön s nem volt ereje
 visszatekinteni. A szelid gesztenye ingó
 lombja alatt közel a vesszősövényhez meg-
 állott Bandi s mereven nézte a lengő ala-
 kot. Fergeteg dulta föl érzelenvilágát, két-
 kedett, habozott szólítsa-e meg a hűtelen
 leányt? Firkésze nézett széjjel nines-e kö-
 zel áruló, ki ellesne titkát, de csönd honolt
 az alkonyi tájon, csak a daru szólt magasan
 fent a falu felett.

Biztonságban volt, közelebb lépett a
 fonott gányához s reszkető ajkkal megszól-
 lta Pannát. A leány fölézzen, mint a meg-
 íjesztett madár, visszatekintett s ott látta
 maga előtt a szegény Bandit.

„Panna lelkem jöjj közelebb, hadd be-
 beszéljek még egyszer veled! Nem volt nyug-
 tom, ott hagytam az itatót s eljöttem ide,
 hogy utoljára lássalak. Hát elhagysz hűle-
 nül? A Sándoré leszes? Megszeged eskü-
 det s engem elvetsz magadtól, mint a red-
 ves vackort? Tebenned eltem s most föl-
 dömfutóvá, bitanggá teszsz annak a cingár
 Sándornak kedveért? Hej! Panna Isten
 keze rajtad! Elmegyek innen, hogy híremet
 se tudják, bujdosni fogok, mint a sebzett
 vad, nem lesz nyugodalmam, mert álnoksá-
 goddal te raboltad el. Ha nem lenne szé-
 gyen zokognék, mint az anyátlan gyerek,
 de magamba fojtom gőresösen az előtörő
 könyözont. Panna nem sajnálsz-e midőn la-
 tot kinos vergődésemet? . . .“

Hosszantartó csönd követte e kesery-
 telt szavakat, Panna zihált, lihegett alig
 tudta kimondani e szót: „nem.“

Bandi ereje megtört, e lesújtó választ
 nem várta tőle. Tonkre lett silányitva hit-

vány, ádáz módon. Erezte ereiben a pezsgő
 vér forrását, agyában koválygott sok rémes
 gondolat s a leány oly egykedvűen nézte
 kinos fuldoklását.

„Ez utolsó szavad Panna, nem is saj-
 nalkozol átkozott sorsomon?“ . . .

„Nem, nem sajnállak, én szeretlek
 Bandi! Veled megyek, földönfutó leszek én
 is; menj, rohanj velem a világ végére, rag-
 gadj el, mint a zugó fergeteg, szabadíts meg
 Sándortól, kit holnap rámerőszakolnak . . .
 tied vagyok . . .“

A zokogás elfojtotta szavait, Bandi
 nyakába borult s az alig tudta lelohasztani
 fölzaklatott kedélyét. „Pannám, mindenem
 sötét lett, siess háza, nehogy keressenek!
 Tizkor Istenkutatánál fogok — s aztán az Eg-
 velünk!“

Szótlanul elváltak; Bandi szürkeivel
 az állás fele tartott, Panna végig suhogva
 a kert kavicsos ösvényén ott termett az
 első házban.

Ezalatt a falu szépei megkötöttek a
 nászkoszorút, Turi uram is elrendezett mind-
 ent s türelmetlenül várták Pannát. Öröm-
 től mosolygó arccal lépett közejük, fecsgett,
 csacsogott, cedáskodott, mint a gondatlan
 gyermek, jökedve feltűnt mindenkinek, iri-
 gyelték is a lányok, összebegták s irigy
 szemhunyorítással suttogták egymásnak: lám
 milyen boldog a kis hamis! Sűrűt-forgott,
 mindenütt ott volt, jó kedvet hozott minden-
 fele; besurrant a melleszobába, fölnyitotta
 a tulipános láda födelét, össze-vissza hánnya
 benne a ruhát, hogy előkészítsen mindent
 a holnapi nagy naphoz.

Feltízelt szót a kakukos óra, Panna
 fölriadt, oda repült Turi uram nyakába s
 csábos hangon csevegte: „edes apám még a
 Kata nénihez megyek, elhivom ide hadd
 örüljön ő is velünk.“ „Jó van fiam, csak

rendjében még nem lehetett külön helyet biztosítani az iparnak, mert iparunk akkor még nagyon fejletlen volt, s nem lehetett biztosra venni, vajon a kezdetleges chaosból, melyben a hetvenes években egész közgazdaságunk szétlódott, fog-e kibontakozni. Azért az ipar hasznaható keresetek nemében lett töltve s összevegyítve az anyagi tőkével és anyagi munkával való foglalkozások, a személyi és szellemi erővel folytatott keresetnemekkel.

Ma midőn iparunk bizonytalanságából kifejlődött, tisztán látható, hogy van magyar gyárpar és magyar kézműipar, mely a modern technikai vívmányokhoz alkalmazkodik és határozott jelleggel bír. Ez a kettefele ipar elnevezés kettefele elvi jelentőségű alakot ölt, még pedig politikai és adóügyi szempontból.

Miért is az adóreformnak ezt a helyzetet figyelembe kellene venni, akként, hogy úgy a magyar gyárpar, mint a magyar kézműiparnak különböző adókules letehetőségek.

Már pedig a tervbe vett reformban külön iparadó nincs is felvéve; s azért, ha az adóreform a javulás felé vezető első lépésnek elfogadható is a fenti elv, mégis csak fenntartandó volna. A mennyiben pedig a jelenlegi viszonyok képezik a jövő fejlődésnek alapját, elismerjük, hogy a pénzügyminiszteri emlékiratban jelzett részleges reform javulást, haladást jelent, s ez okból szandekozunk az emlékiratnak ama pontjait és részeit, melyek az iparra vonatkoznak, kiemelni és megvilágítani. S ez alapon ipari szempontból is örömet megegedjük, hogy úgy az egyes iparágak, mint az iparosok adójának szempontjából a mostani viszonyok javulását jelezte az, ha sikeres leendő az egyes adóknak helyesebb és arányosabb megosztását keresztülvinni, melyet az iparosok könnyebben fognak elviselni. E célból azonban nemcsak az adókat kell ismerni, melyek emelkednek, de azokat is, a melyek hanyatlának.

Altalános elismert tapasztalat az, hogy adóügyben a nehezég nem egyedül az adótörvényekben keresendő, hanem annak appendixében t. i. a mindenféle néven nevezendő pótdadókban, főleg a pótlekókban, mert számos helyen ezek sokaságában és nagyságában rejlik az adózás elviselhetlensége. Például mily borzasztó lehet, ha, a mit a miniszteri emlékiratban csatolt statisztikai adatok igazolnak, némely megyében 300—350% pótdadó is létezik, de ipari s gazdasági szempontból sérelmes még a 30—40%-os állami pótdadó is, mert ezek mindentelké más, személyi és gazdasági érdekek táplálására szolgálnak, csak ipari célokra nem. Volt egy idő, midőn iparszakoktatási célokra törvényhatósági bizottság határozata alapján a községi lakosság szám-arányához képest 2—5 frrtal volt a községi költségvetésbe felvéve; de ezen visszas helyzet mintegy 6—8 év óta be van szüntetve.

Hogy törvényhozásilag máig kevés gond volt fordítva az iparügyre, azt bizonyítja a reformhoz csatolt adóstatistika, a melyből kitetszik, hogy az ipartörvény 87. §-ában engedélyezett községi pótdadó, mely iparostanone-iskolák javára kivetendő lett volna, oly ritka helyen volt felvéve s a törvénynek ez irányban oly kevés helyen megfelelő, hogy az statisztikában felvéve sincsen, bár hazánk némely városában, sőt községekben is az engedélyezett 2% pótdadó kivetve volt, de külön feltüntetve nincs a statisztikában. Miből tehát azt kell következtetni, hogy azt számításba sem vették, mert hiszen az állami és államilag segélyezett községi elemi iskolák költségvetéseiben felvett 5%

iskolai adók közt ez a 2% tanonciskolai adó nem szerepelhet.

Lássuk már most miként velededik az adóreform a III. oszt. kereseti adónál, melynek legnagyobb részét az iparosokra kivetett adó képezi.

Mint hogy a reformban iparadó felvéve nincsen, ipari szempontból a III. oszt. kereseti adó gyökeres reformot igényel. Csak hogy a törvénynek azon intézkedése, hogy t. i. az üzleti és kereseti forrásból eredő tényleges nyeresémet nyomozandó ki, s ezután egy százalékos adótétel alkalmaztassék, változatlanul fenntartandó. Elvileg ez volna a legelőkeletesebb megadózttatás, mert a többi egyes adóknak szintén a százalékos rendszerre vannak alapítva. A III. oszt. keres. adónál a főbb nem is az anyagi dispoziciók elvi részében, hanem a százalékos adókéttel magasságában rejlik, mert az adókéttel, mely a kereset 10%-át veszi adó fejében s a mihez még 10, illetőleg 35% ált. jöv. pótdadó, községi, tör. ényhatósági s egy-hamar fel sem sorolható egyéb pótdadók járulnak, oly jelentékeny részét abszorbeálja az üzleti és kereseti nyereséménynek, hogy az gyakorlatban alig viheto keresztül. A bevezetésben, mint említettük, a kivétő bizottságok a pénzügyi közegek az adókéttés előkészítésében a lehető legnagyobb realitásokkal járnak el, a gyakorlati kivetésnél az adószázalék magassága miatt a tényleges kereseti nyereséményt még sem róvják meg minden esetben megfelelő adóval, mert maguk is visszaritadnak az adókéttel magasságától. De nem is szabad ám elfelejteni azt, hogy a személyes tevékenységre alapított, változatlanul lefeljebb néhány évig maradó, de állandó jelleggel semmi esetre sem bíró ipari bevételek nem bírják el azt a magas adókéttel, a mely a real adóknál minden kár és visszahatás nélkül alkalmazható volna. A mindennapi változásnak kitett bevételi forrás apadhat, sőt az adóköz személyviszonyaiban beállható körülmények folytán egészen megsemmisülhet is, minden áron szabaddni igyekszik a magas adókéttől. Ebből látjuk, hogy a III. oszt. kereseti adó kivetésnél adóalapul vett kereseti nyeresémény, azt lehet mondani, csak mintegy felet képezi a tényleges kereseti nyereséménynek. Vagyis ott, a hol az átlagos tényleges kereseti nyeresémény 2000 frrt alig vehető fel adóalapul 1000 frrtal valamivel több; ez után kivetendő volna a 10% III. oszt. keres. adó vagyis 100 frrt. Es ez eljárás a pótlekóktól eltekintve, mintegy 5%-os adóztatásnak felel meg.

Ez az anomalia a megadózttatásban a legnagyobb aránytalanságokat idezi elő. Ily szabad mód hágyása mellett, hol a megadózttatás és a tényleges üzleti nyereség között 100%-ig menő különbözet tudva alkalmaztatik, a legnagyobb alkalmat nyújt a legnagyobb egyenlőtlenségre; de sokszor az önkényre és az adóznak vagyoni tönkre jutasára. Többször előfordul, hogy éppen az a becsületes honpolgár, aki egész öszinteséggel eskü helyett állampolgári becsület-szavára hivatkozván egész keresetét vallja be, elviselhetlenül lesz sújtva az adóval, míg azok, akik kereseti nyereséményüket el tudják palástolni, aránytalanul s könnyebben esnek túl rajta. A reform ezekkel számolván kijelenti, hogy e baj felismerésében rejlik egyuttal kulcsa a megoldás módozatának is, a mely nem állhat másban, minthogy nagyobb, a tényleges nyereség-átlagának megfelelő alap volna kijelölendő, de erre azután egy mérsékeltbb, elviselhetőbb, s az adózó adóképpességével arányban álló adókéttel alkalmazható volna.

Helyesen fejtegeti a pénzügyminiszteri

vegezd gyorsan dolgot, Sandor is megjön, nehogy várjon rád soká!

Megőlelte a jó öregget s köny gördült ki szeméből. Magára vette a nagy kendőt, az alá rejtette a kiválóatott ruhát s beosont a konyhába, hogy bucsut vegyen édes anyjától is.

Bandi igaztalanul járt-kelt, megvereggette, megsimogatta a két szürkét, kettő abrakot adott nekik s kiült a csörgő alá, hogy a hűvös lég meglegyintse, lehutse tüzes arcát. A házból kihallatszott az enekszó, zsvaj, de nem gondolt vele, mert agyában szibongtak a jövő edeshűs képei.

Szivmátraktól nehezedett nyugtalan lelkére a tudat, hogy megbántja, meglopja azt a jó gazdát, hogy ily alaváló módon hálálja meg a jószívűségét, de mit tegyen, hol keresen menekvést, mikor szive oly végtelen gyöngye?

Ráncz a fölötté elterülő csillagos égboltra, odalép a rastogató szürkekhez, reszkető kezzel nyúl a cifra nyereghez s a Villám derekához köti csikós hevederét. Még egyszer kitekint a sötét udvarra, a káphoz köti fenyves szakócáját s lopva, nesztelenül kivezeti a nyugtalanokó szürkét. A görög mögött ráveti magát a villám hátára s az mintha megtertené szelvésként elrohan vele Istenkuta felé. Patkója szikrárt vert a poros ut kováján s csengése viszhangzott a pagonny melyében. Tajtékzott, habzott a fúrge paripa, ragadta Bandit, mint a fergeteg.

Ep tizet kongott a torony órája s elmosódó kongsát messzire vitte az esti fuvallat, midőn Istenkutához ért a szökevény Bandi. Leszállott lováról, odakötötte egy szilfa törzséhez s firkésző szemmel kereste Pannát.

Néma esőnd honolt a borongó tájon, csak egy-egy elszáradt level zörgött, zize-

gett a Laki tölgyesben. Főnt az égbolton rezegtek a fenyves csillagok, lent a pázsitos retent esobogott, csörgött a kis ér habja s a berek galgonyáján megszólalt az éjnek dallosa. Csattogott, trillázott s édes-bus eneke bejárta keresztül-kasul a hallgatag tájat.

Bandi odátámaszkodott egy bogas tölgy törzséhez s merengve hallgatta a csalóányú dalát, oly epedve fájó volt minden szava, mintha csak az ő szívéből szakította volna. De jobb esett szívének ezer dalnál az elszáradt ágak tempa recsegése ott bent a tölgyesben. Oda szegette tekintetét s meglátta a közölgő Pannát. Erezte, hogy boldogság fut végig minden irogen Feljeje sietett, keblere ölelte a ziháló leányt, s elfelejtett minden bűt, felelmet, mert szétfeszült lelkeknek kínzó kétsége, tisztán láthatta, hogy Panna szereti.

„Köszönöm Panna, hogy boldoggá tettél. Itt a csillagsátras égbolt alatt esküszöm: tied vagyok. Jer, siessünk, rövid az éj s utunk hosszú!” A Villám toporzékolt, trüszkolt, vissza-visszanezgett bujkáló gazdaja után s hangos nyereséssel udvozolta a közölgő Pannát. Megvereggette karsu nyakát, megsimogatta lóbogó sörényét s az oda simuló líhegő kebléhez, mintha csak viszonozná a szeretetet.

Bandi szorosabbra kötötte a hevedert, a nyeregbe vetette magát, ölebe emelte Pannát s elvágatott a sürű erdőbe. A dobogás fölrasztotta a tölgyes viszhangját, lassan elmosódott a törtétes zaja s esend borult ismét Istenkutára.

Utolsó pillogott Turiek kemencéjén a hamvadó szikra, a falu baktère öreg éjt jelzett már a torony tövében s Panna meg mindig ott volt valahol a Kata néniél. Nyugtalanokódn kezdett maga Turí uram is,

emlékirat, hogy a modern adóztatásnak egy másik követelményét is érvényesíteni kell az adók reformálásánál. Nevezetesen azt, hogy ne a rideg számok egyformaságába szorítottassanak az adózók, hanem hogy mindenki a szerint viselje azt, amint hogy képes, kisebb vagy nagyobb terhet eltűrni.

A kisebb keresetek általában kevésbé alkalmasak a fokozottabb teher elviselésre, mint a nagyobbak, mert az életszükségleten túl terjedő bevétel fokozottabb megadózttatása által már nem a megélhetésben, hanem csak a tőkegyűjtés menetében lehet akadályozva az adózó. Meltányos tehát s általános követelménye az újabb pénzügyi tudomány, hogy ne ugyanazt a kulcsot alkalmazza a kisebbre, mint a magasabb bevetelre, hanem hogy a magasabb kereseti nyereségből ne csak annyiszor, hanem egyuttal annyival is többet vegyen, amennyiszor és amennyivel ez a magasabb jövedelem inkább képes a teher elviselésére. Ezen igazság elismerése vezetett a progresszív adó elméletéhez s vezetett az újabb adózási rendszerekben a letnimumoknál minden adótól való menten hágyására.

Egy adólistát.

Vázlat a privigyei gimnáziumról.

Apr. 30-án kapta meg igazgató a kir. rendeletet arra nézve, hogy a tanulmányokra nevezze ideiglenesen mihez tartsa magát.

Május 14-én arról értesül, hogy az egyetemi s akadémiai ifjúság május végével, a többi ifjúság július közepe felé bocsáttatik szét, 21-én pedig az eltárolt szerzetes rendek könyvei s ingóságai hova fordításának módjáról vesz tudomást.

Innen kezdve egész jelen század 50-es éveig esendesebb s így a Műszáknak kedvezőbb idő járt az atyák fölött s ők felhasználva az alkalmat, nem nagy zajjal, de annál kitartóbban nevelték az ifjúságot vallás-erkölesös szellemben s különösen a magyarságra fordítottak gondot, mint azt alább látni fogjuk.

Már 1791. jan. 24-én jött rendelet az igazgatóhoz, hogy a kereszt. hittan előadására szerdán s szombaton fel órával több idő fordítassék. Ugyanez év dec. 5-én a főgyelem szigorítását célzó rendelet jött, mely a dohányzást, fegyverviselet s más hasonló eddig megengedett dolgot tiltja az ifjúságnak.

A magyarokra is jobb idő következett. Dec. 16-án arról értesül az igazgató, hogy ő felsége megengedte, hogy a magyarok, ha német, magyar, latin, francia, s olasz nyelven beszélnek s jogi képzettségük van, a legfelső hadi főnökségnél hivatalt nyerhetnek.

1792-ben a derek Mlinkay Alajos igazgató érdemei is jutalmat nyernek, mert jan. 27-én az igazgatóval tudatja a főigazgató, hogy a helytartótanács ismét Mlinkayt bízta meg az intézet vezetésével, melyet Schröck febr. 4-én át is adott neki.

Az igazgatóságot ezután két évig vitte meg Mlinkay, de két év múlva 1794. nov. 7. átadja már méltó utódjának Marsovszky Dávidnak, ki 9 évig erős kezekkel kormányozta az intézetet.

Megjegyzésre méltónak találta az igazgató meg az évben azt, hogy nov. 30-án felolvasta a censeusszon a főigazgató figyelemzetését némely tanárok excessivus büntetése módjára nézve s azon felszólítását, hogy az igazgató az ilyeneket fedje fel a főigazgató előtt. Ime látjuk, hogy bár nem

hegyesre esavarintotta deres bajuszát s bosszusan járt-kelt a cifra szobákban. „Menj csak Naca fiám, nézd meg a Pannát, hol kódogor annyit?”

Kint ragyog nyirkogott a vaspántos ajtó, a Sajó kutya kemény ugatással fogadta a keső jövevényt és Sandor dult keppel nyitott be a nagy szobába. „Ipam uram az Istenért maguk itt bóbiskolnak míg Panna leánya a ravasz Bandival tükön-bokron at szökik. A Pista tejes látta őket Istenkutanál — siessünk mindenre kerem, tan utolerjük!”

Mint ha csak a tüzes villám csapott volna közéjük, olyan különös zenebonát okoztak e szavak. Szájtátva bámultak egymást. Turi uramban elhült a ver, halvány ajka idegesen vonaglott, esze fölmondotta a szolgálatot, nem tudott gondolkozni, csak sötét szeméből cikáztak a harag villamai.

Végre Sandor megtörte a jeget: „Hát magunkon hagyjuk száradni a gyaláztat? Így bizony sokra nem megyünk, minden perc előny nekik. Mozogjunk már!”

Ki löhation, ki szekéren, ki gyalog sietett Istenkuta felé. Patkócsengés, lönyerítés, kocsiözörgés zavarta föl az éj nyugalmát, árkon-bokron keresztül vágattak s mindenki előbb akart oda érni. Sándor az árváru maradt Szellő szürken ott termett kipirulva, líhegve a szilfa tövében, ott volt Istenkutan, de Pannának se híre se hamva. Körülnézett, fülelt a tölgyesben; a többiek is megerkeztek szimatoltak, puhaltok, de hiabavaló volt minden csak a föllebbent madár sus-torgott a tölgy szövevénye közt.

Beljebb hatoltak a sötét erdőbe, recsegtek, ropogtak az elkorhadt gallyak s a bagolymadár huhogott ijesztően az erdők mélyben. Egy kis szeláram végigsuhogott a tölgyek sudarán s a makk kísérteties koppanással hullott az elfonnyadt lombra.

volt oly kényes a felső tanhatóság a büntetést illetőleg akkor, mint ma, mégis eber figyelemmel kísérte, nem fordulnak-e elő visszaélések e téren.

A következő években megszokott rendes medrében folyik a tanítás. Ennek tulajdonitom, hogy innen kezdve a főigazgatók is gyerekek s inkább külsőségek, a tanév megnyitására, igazgatói látogatásokra s más ilyenekre vonatkoznak. De vannak azért ezentúl is megemléstésre méltó momentumok az intézet életében.

A buzgó Marsovszky 1802-ben meghalt, s ez év végéig prorektori címmel a gimnázium vezetésével Csirik Alajos bízott meg, őt követte Géczy András, ki alatt a humanitás iskolák ismét visszaállítottak. A következő tanévben megnyitott a II. humanus iskola is Kudlik Alfonz tanárral.

E derek igazgató csak 3 évig vezetett az intézetet. O alatta történik említés házi convictorokról, kik a főigazgató szerint 1804/5-re 10-en az első, 3-an a második asztalhoz ültetettek.

Utódja lett 3 évig Lengyel Domokos. Most már mind hiányosabbak a feljegyzések s így csak nevéket jegyezzük fel a következő directoroknak. 1809—17-ig Murányi Ignác, 1818 s 19-ben Rabsánszky Mihály, 1820—22-ig Fidora István, ezután, úgy látszik helyettesképpen Rakovszky naz. Gergely, majd 1823—29-ig Klacsóki Tivadar voltak azok a férfiak, kik buzgólkodtak az intézet menél magyarosabb szellemben való vezetésében. 1830—32-ig Haskó László igazgató. O alatta találom főigazgató, hogy 1829-ben kolerát alkalmából az ifjúság aug. 10-én becsatolt szét. 1832—1835-ig Eschner Konstantin vezette az intézetet.

1836-tól kezdve pedig egész 1850-ig, mindaddig, míg be nem szüntetett a gimnázium Hoffmann Agoston neve szerepel az évkönyvben.

Igazgatása alatt 1836—7 s 1837—8 tanevekben szünetelt a II. gimn. iskola. 1839—40-ben rendfőnöki látogatásnak örövendtek az atyák, annál inkább, mert megdicsérték őket az eredményért s a magyar nyelvben felmutatott buzgóságért s nyomatékál köti szívkre továbbra is a magyar nyelvnek e végvidéken való istápolását, úgy hogy arra menél több idő fordítassék.

1843—4-ben örömmel jegyzi föl a krónikás, hogy a magyar nyelv határozottan nagyobb tért nyert. Ennek oka pedig abban van, hogy sok magyar ajku ifjú jött Privigyre a tót nyelv tanulása végett. Mint magántanuló szerepel e tanévben egyik előkelő felvidéki magyar nemes sarj, Tarnóczy Gusztáv.

A következő tanévben is voltak előkelő nemes s mágnás családok fia magántanulók. Így Tarnóczy ??, Gusztáv és Berchthold, továbbá báró Révay Ferenc, Révay György Turócmegeye főispánjának fia.

Azért következő tanévben ugyanezek tettek az intézetben magánvizsgálatot.

Hogy pedig az intézetben az ügyek rendesen folytak, arról tanuskodik az, hogy 1845—6-ik tanévben a látogató rendfőnök megdicsérté az atyák fáradságtalan munkálkodását. Ugyancsak megdicsérté a következő tanévben ugyancsak buzgalmukat az új főigazgató Cherrier Miklós.

Igy tanítottak nyugodtan 1848-ig. Ekkor március 15-én kiütötte a szabadságharc, annak hullámai Privigyre is átcsapnak. Ez intézet ifjúsága is lelkesedett tanárjaival együtt. Háromszínű zászlót lengettek, amikor csak alkalom nyílt rá, még processiókra is ezalatt jártak. Azért azonban rendes vizsgálatokkal fejezték be az iskolai esz-

Messzi lönyerítés tompuló hangja hullámzott végig a tölgyesben. Sándor oda figyelt, fölismerni vélte a Villám szavát s Turi urammal a hang után indult az erdő aljába. Ovatosan, nesztelenül hatoltak előre a mely szakadásig, lefelé törtettek csúszva-mászva a kiálló sziklákon s azok közül nyöszörgés, zokogás hallatszott feléjük. A mely aljba értek s ott találtak görösös fudoklás közt a szökött Pannát, s mellette eszmeletlenül, veres arccal Bandit. Sándor örömköltátség végig zúgott a tölgyesben s az eszleledtek egymásután ott termettek a szomorú színhelyen. Bandit haza vitték s a többiek Pannával Turiek udvarára hajtottak. Szitok, szemrehányás hullott szegény fejére akár-csak nyár derekán a zuhogó zápor; magába fojtotta a kínzó keserűt, mentőző, panasz nem kelt remegő ajakán, csak atya bocsánatát kérte szüntelen. Elmondta a szökést, minden részletet, hogy bukott le a Villám a szakadás partjáról, hogy zuzta be fejét a szegény Bandi s hogy menekült meg ő egész sértelenül.

Haza érve, mintha misem történt volna színgit töltöttek a boros kupákat s ujra kezdtek a hatalmas dártdót. Zengett a dal, esengett a pohár, enekszó, huhó járta Turiek házat s fönt a toronyban oly szivszaggatóan megesendült a síró lélekharang — síró szava Bandinak szólt.

Panna szeme könyekkel lett tele... fájdalom marcangolta sebhédt, vérző szívet, érezte hogy Bandit siratta a harag és neki vügnak, jöködvének kellett lenni...

Senki, még tulajdon édes anyja sem akarja megérteni keblének kínjait, olyanhoz erőszakolják, ki írnat nem lánog szívében egy szikra szeretet...

Dicső nász volt ám a Turi Panna násza, csak úgy ömlött a nép Turiek házába

tendőt, bár a második szemesztrisben a poezist nem tanították.

1850. okt. 30-ika szomorú napot jelent az intézetre nézve. E napon tudták meg az atyák, hogy a gimnázium, mint több más kiskis gimnázium akkoriban, nem felelve meg a feltételeknek, bezáratták.

A gimnázium bezárásának szerencsétlenségét leginkább Privigye város s vidék érezte meg. Történetek is kísérletet tettek a visszaállítására. Így már 1851. jan. 28-án jött össze e célból egy tanácskozás, melyben részt vettek: Kozáczek főigazgató, Javorla C. R. fiskális, Ant. Pongrácz, brezáni plebános, a rend részéről Vic. Prov. Tamássy, Jaeger Agost titkárság, az alapító uradalom részéről Turcsányi Alajos uradalmi fiskális. A gimnázium fentartását kívánó delegációk gyanak megjelentek: a szomszéd plebánosok, a városi tanács, oszlányi városi tanács. A város, ha Pállfy gróf meghagyja a fundációt, 400 frtot ígért segítség gyanánt. Sajnos, a tanácskozás azon végeredményre jutott, hogy Privigye gimnázium nélkül marad, hacsak az állam nem segít rajta.

És most a piaristáknak 2 évszázados buzgó munkálkodásuk jutalma gyanánt azt kellett megérniük, hogy saját házukból kiűzzék. Turcsányi, uradalmi fiskális ugyanis egy levélben arra szólítja fel apr. elején a ház rektorát, hogy György napján vonuljon ki a házból társával együtt különben kihűvelés terhe mellett. A rektor azonban Nándory János nyitrai kir. komisszariust kérte fel, hogy védjék meg e kihűveléstől. Mit ez meg is tett. S így a hálátlan támadó bozsumúve nem sikerült.

1855-ben a város bírójá a város nevében ismét könyörög a gimn. visszaállításért. A kormány sem ellenzi, csak alap megteremtését kívánja.

De az ügy egész 1870-ig húzódtott, a mikor úgy oldatott meg a kérdés, hogy a rend a kinyitandó gimnáziumnak a város felajánlott 600 frtjával az alapítványból 3 tanárt ígért, a többit a rajz s tornatanárral s a tanszerátalánnyal együtt a tanulmányi alap adja. Így lett a privigyeieknek újra gimnáziumuk, hol a piaristák a multak példái lelkesülve terjesztik ma is a vallás-erkölcsös tudományt s a hazafias magyarságot.

Kovács József.

Jókai jubileuma.

Ötven év egy magyar író történetéből! De nem csak 50 év ez, mert hiszen más magyar író is írt 50 évig, hanem itt egy felszázados vaskos munka, a talentum és pihenést nem ismerő fáradozás cyclopszzerű óriás építménye meredez előtünk.

Az utazó megdöbbenve áll meg a franciaországi dombok, az angol stonehang-ek láttára és csodálva kérdi önmagától, miként bírtak a régi Druidák ekkora köveket összehordani s oly súlyos terhet magasra emelni, mely alatt a mi legerősebb emelő csigánk is cernászál módjára szakadoznauk darabokra. Eppen ily megdöbbenéssel állunk Jókai Mór irodalmi dolgai, Jókai kulturális stonehangjai előtt. A magyar nemzet koszorú költője ugyszólván az egyedüli, ki megélte dicsőségének tetőpontját. A nemzet lelkesedő ünnepe egyhangulag poeta laureatussá avatja őt, mint Tennyson, vagy egykor Petrarcat. S e mellett ő az egyedüli dalnokunk, aki nem csupán — kendermagért enekelt. De megérdemli, mert a magyar nevének nem szerzett senki több barátot idegenben nálánál; és Kossuthon kívül nincs

s míg a cigány húzta a becsali csárda cifra nótáját s táncra perdültek a kacskias lányok, addig jászok között egy közeli házban tempa ütésekkal szegeztek be a szerencsétlen Bandi gyalulatlant deszkakoporsóját. Nem hullott köny utána csak Panna szíve sajtott, titokban vérezett.

Pannát emésztette lassan a rejtett fájdalom, pusztult, hervadt, mint borongó őszel a réti kis virág s alig kezdtek szálkinozni az első hópikék a nehéz felhőkből, két új hant domborult a kis temetőben. Az élet nem egyesíthette őket itt e föld rogen... de hisz van még a síron túl is egy remény!

Mittuch József.

Sziporkák.

Agyonkacagott felköszöntő. A Jókai-jubileum alkalmából lelemlitene nek most egy anekdotát, mely a Petőfi-társaság egyik bankettjén a költővel történt. A banketten természetesen ő elnökölt, mellette Pósa Lajos, az utjonnan felavatott Petőfi-társasági tag. Jókai szörnyű komoly volt s a társaság ennélfogva unalmas. Egyszerre felemelkedik Pósa Lajos és a legnagyobb szeriozítással Jókaira emeli poharát, melyen átterzett dikcióját az ünnepély behatása alatt imígy kezdi:

— Jókai Mór, a magyar irodalom királya, kinek fején azonban nem korona van, hanem...

— Paróka — szólalt meg Jókai csengő hangja és falrengető kacaj harsogott fel száz torokból, s a világ mai napig is csak sejti, hogy Pósa mit akart mondani, de bizonyosan nem tudja.

A szerelmes ember olyan, mint a gyújtó szál, ha lángra gyúlt, elveszti fejét.

is ismertebb név a Külföldön, mint éppen Jókaié.

Műveinek 7 összes [száma 324 kötetre terjed.] Normalis képzettségű ember ennyi könyvet alig olvas el életében, annál kevésbé megír. Nines is hamarjában hozzáfogató termékenység e század [írói] közt s tudunkkal csak Kraszewski és az öregebb Dumas multa felül, de erről ismeretes, hogy mint Rubens festményeit, ő regényeit gyárilag állította elő. Szaporaságát legjobban jellemzi kiadója, ki azt mondja, hogy annyi sokat írt, hogy önmaga tette lehetetlenné kiadását. De nemcsak szaporasága, hanem ragyogó fantáziája, szemképrázató színezése, kimeríthetlen találékonysága, nyelvének tösgyokeres, zamatos magyarsága, szívének melegsége („szívvel gondolkozik“) utólrhetlen finom humora utat nyitottak neki az összes nemzetek szalonjaiba. S habár némelyekben felülmúlták is Walter Scott, Victor Hugo vagy Turgenjew, mindazáltal egyedül neki köszönhető, hogy a világiaciat megnyitotta a magyar irodalomnak, hogy rest ütött azon a Ring-en, mely a nyelv idegen volta s a nemzet aránylag csekély száma miatt körülé képződött. Csupán e részen szivárgott keresztül egyéb irodalmi termékünk a külföld irodalmába. Amire nem voltak képesek karddal, ő tollával, ezen kicsinyke fegyverrel meghódította nekünk a világot. Azért szívünk melegéből ödvözöljük ifjú korunk ezen elválaszthatlan lelki barátját, s örömmel csatlakozunk a nemzet hozsannájába, melynek örömriváló szava elhangzik tul az egyenlítőn, tul az oceánon mindenütt, hova csak Jókai bűvös ragyogásu tolla behatolt.

Jókai nagyon keveset utazott, inkább csak elete második feleében, majdnem mindig szobában ül és íróasztalától csak estétként szokott egy-két órára távozni — tarokkparti végett. De ha folyton otthon ült, honnan vette anyagát és színeit; adatait és alakjait tömémentelen regényéhez? Ez a zseni titka.

Vendégeivel, látogatóival nem igen beszél irodalomról, inkább köznapias eseményekről. Ki ne látna ebben Jókai híres szerénységének egyik vonását?

A más kívánságára vagy sürgetéseire nem írt soha egy betűt sem; ami az ő tollából kikerült, az támadt az ő szíveből, az ő benső ösztönéből.

Egyik elve: a munka az imádság után a legszentebb isteni tisztelet.

Egyszer egy fiatal hírlapíró irásra buzditott, hogy nagyobbab alkosson. Tetszik tudni, mentegedőzött az, amíg nem írok, addig én is azt hiszem, hogy tudnék. De ha írnek, kiderülne, hogy nem tudok hozzá. Már pedig nekem kellemesebb a bizonytalan jó, mint a bizonyos rossz. Semmi fantáziám nincs, azért nem írhatok. — Kell is ahhoz fantázia, felelte a legnagyobb fantáziájú író.

Helyi hírek.

Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, miszerint az előfizetési pénzt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében semminemű fenakadás elő ne forduljon.

A kiadóhivatal.

„A megyés Püspök úr új év napján — írja egy alkalmi tudósítók — epp úgy mint karácsony első és másodnapján 54—54 teríték ebédet adott, melyen a papság, a hivatalnok és katonai előkelőségek vettek részt. Azt lehet mondani, hogy a kereszténység eme nagy napján Nyitra társadalma gyülekezett a püspök köré. S ha a társaság már karácsony napján Palkovics ezredes nemes hevével és magyarul, valamint Zerdahelyi latinul mondott toasztjaiban megnyilatkozott a magyaros vendégszeretű házi úr irányában: úgy az új évi ebéd a szeretet megnyilatkozásán kívül az elvek hangoztatásának alkalmává nőtte ki magát a társaság és a házi úr részéről. Nevezetes marad az a három toaszt, melyet Thuróczy főispán, a püspök és Kostyál polgármester mondott. A főispán gyermekkorától a papság barátjának mondta magát, de jónak gondolna, ha a ma szerzte támadt nézeteltérések ne a társadalmi terre vitnének át, amivel az egyházpolitikai küzdelmekre célzott. A püspök úr erre válaszába, lehetetlennek mondtotta, hogy a papság azt ami fehér feketének, s ami fekete azt fehérnek nézze, egyebiránt a papság tudja úgy egyháza, mint a polgári hatalom iránti kötelességeit s a papságú solidaritásnak vallja magát. Kostyál Pál pedig a nála megszokott ekesszólással a vallás, mint az erkölcs alapjának, a családot létesítő házasság szentességének fontosságát, nemkülönb a katholicizmusnak a hazaszeretettel való ezer éves kapcsolatát fejtegette, megnyilatkozatva azt a tisztá kath. öntudatot, melyet ma anyni embernél a frázisok homálya borított el. — Örülünk ennek az új-évnapi eszmétisztázásnak, mely bizonyára meghagyja nyomait; a katholicusok jogos felajdulását csak érteni kell, hogy azokat minden igazságos ferfiu méltányolhassa.

Köszönetnyilvánítás. Ómga Bende Imre megyés püspök úr, az évforduló alkalmából ismert bőkezűségével emlékezett meg a jötekonv egyesületekről is. A ker. nőegylet pénztára javára 100 frtot adományozott, Simkó Antal nyitrai kanonok úr pedig ugyanezen egyesület céljaira 12 frtot ajánlott fel, miert is fogadják ez uton is az egyesület legmélyebb haláját.

A keresztény nőegylet hálás köszönetét nyilvánítja mindazoknak, kik az árvák karácsonyáról megemlékeztek és adományaikkal a menház ápolójait megörvendeztettek; még pedig küldöttek: Tombor Kornélné narancs, füge és bort. Markovics János mézet. Kmettykó Pál 1 frt Rziha Árhurné 3 frt és nyulat. Thuróczy Vilmosné 10 frtot és nyulat. Herverth Antalné bort. Pekaf Agoston liszt, mak és diót. Rusesak Aladár fűgét és cukrot. Fizely Soma 6 pár harisnya, 1 kendő, 1 kötött inget. Szabó és Belak berlini pamutot. Krausz Vilmos 10 méter ruhakelmét. Dirufeld Samu 14 méter ruhakelmét.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás pozsonyi kerületi bizottsága Nyitra helyi bizottságot szervez. Szalavszky Gyula főispán, mint a b. elnöke, már szét is küldte a kinevezési okmányokat. A helyi bizottság nemsokára szervekedni fog, annak utána majd közöljük a tagok névsorát, s működését is figyelemmel fogjuk kísélni.

Adomány. Bende Imre püspök úr ő méltósága f. hó 1-én 100 forintot adományozott a helybeli kath. Legényegylet céljaira.

Jókai-estély. A Fmke nyitrai megyei választmánya Nyitra n. nemzeti színházban saját pénztára javára ma, január hó 6-án Jókai-estélyt rendez, melynek műsora a következő: I. Himnus, előadja a nyitrai róm. kath. főgimnázium énekkara. 2. Prológ, írta Lipsey Ádám, szavalja Palkovics Olga úrhölgy. 3. Jókai, eszegeves, írta Dombay Hugo, felolvassa Kenéz Csátúr ur. 4. a) Erzsébet belépő áriája Wagner Rikárd „Tannhäuser“ című operájából; b) „Vágylak meglesni...“ dal Mihailovics Odontól; előadja Danczkay Sarolta úrhölgy, zongorán kíséri Endrődy Helén úrhölgy. 5. Anna keserve, magánjelentet Jókai Mór „Szigetvári vértanúk“ című színműveiből, előadja Freund Antalka úrhölgy. 6. Magyar dalok, zongorán előadja Rudnyánszky János úr. 7. Legenda Wieniawski-tól, hegedűn előadja Lord Emil úr, zongorán kíséri Kostenszky Gezáne úrhölgy. 8. A tolvaj, monológ Gabányi Árpadtól, előadja Meskó Pál úr. 9. Szózat, előadja a nyitrai róm. kath. főgimnázium énekkara.

A nyitrai kir. törvényszéknek tanács beosztása 1894. évre. I. fejeelmi bíróság. Elnök: Sandor Géza kir. tszéki elnök. Rendes bírák: Prónay István és Horváth József k. t. bírák. — potbírák: Tóth Lajos és Névény Ignác k. t. bírák. — II. Polgári tanács. Elnök: Sandor Géza k. t. elnök, — helyettes tanácselnökök: Vadnay Barna és Rakóczy József k. t. bírák. — Bírák: Vadnay Barna, Rakóczy József, Szálcs István, Berzeviczy Szilárd, Sevesik Gáspár és Névény Ignác k. t. bírák, azonkívül urbéri ügyekben Tóth Lajos k. t. bíró. — III. Kereskedelmi-váltó- és esődtanács. Elnök: Sandor Géza, — előadó bíró: Horváth József k. t. bíró, — kereskedelmi ülnökök: Braunsteiner Mihály, Freissberger Victor és Huszár István. — IV. Büntető tanács. Tanácselnök: Mazóly Antal k. t. bíró, — előadó bírák: Prónay István, Miklóssy Arthur és Csillaghy György k. t. bírák. — Vízsgáló bíró: Török Vince k. t. bíró, — kiegészítő vizsgáló bíró: dr. Lang Ferenc kir. törvénzi albíró. — V. Telekkönyvi osztály. Bírák: Rébay Arnold és Tóth Lajos k. t. bírák.

Olajfestmények kisorsolása. A nyitrai ker. szegénységelző nőegylet ez évi február hó 3-án megtartandó húzás mellett, 87 db. eredeti olajfestmény kisorsolásához saját pénztára javára sorsjátékot hirdet, melyre a jegyek már is forgalomban vannak. Melegen ajánljuk a ker. nőegylet ezen vállalkozását a jötekonv közönség figyelmébe, mert ezen egyesület valóban megérdemli a támogatást, nem is említe, hogy ezen vállalat a sorsjegybirtokosok ritka előnyével jár. Egy sorsjegy ára 50 kr.

A nyitrai háztulajdonosokat figyelmeztetjük, hogy az évenként kiosztatni szokott fajtalekra vonatkozó jegyek mai naptól (jan. 5.) fogva átvehetők a város-házán.

Kellemetlen meglepetés. Hurrár Zsuzsanna karácsony estején kiment a könyvki szállókban lakó Leszkovszki Janos ismerősehez, s midőn az ablaka mellett haladt, egy durranást hallott s utána bal felkarján találva összerogyott. Leszkovszki ugyanis lakásán egy pisztolyt töltött, mely vigyázatlanságból elsült. A sérült a nyitrai kórházban ápoltatik. A vizsgálat folyamatban van.

Szobatóz a cigány-utcában. E hó 3-án éjfel 10 óra tájban Goldstein Rozáliánál tűz ütött ki. A tűz oka a szulók gondatlansága volt, mert égő lámpával ott-hon hagyták gyermekeiket. Az ágybeli égett el s egy kis gyermek majdnem megfulladt a füsttől.

Egy kis statisztika. 1893. évben a Nyitra városi rendőrséghez beérkezett 7787 kigrendőri, 4154 kihágási, 60 erdei úgydarab. *Kiadatott* 119 igazolási jegy, 169 cselekdoknyv, 27 halászati jegy. — Meghalt mindkét nemből 364 lelek. — *Városi tanács.* 8699 drb. közigazgatási, 742 drb. árvásszéki. — Minden szombatvonat után tanács és árvásszéki ülés s minden hó 1 hetének szerdáján közgyűlés. — *Telekkönyvbe* érkezett 10295. — *Adóhivatalba* érkezett 11726. — *Pénzügyigazgatóság*hoz érkezett 53740. — *Megeyi árvásszékek*hez érkezett 25508. — *Törvényszék*hez érkezett 16398 polgári, 11094 fejelet. — *Járásbíróság*hoz érkezett 10817 polgári, 5860 fejelet, 1012 kis polgári, 347 elnöki. — *A megyei közgy. iktatóba* érkezett összes ide szóló úgydarabok száma 46825.

A Nyitra városi vágóhidon 1893. évben levágatott 227 bika, 810 ökör, 309 tehén, 62 aszó, 66 tinó, 1970 borjú, 2482 juh, 77 kecske.

Piaci gabonaárak. A f. hó 5-én tartott hetivásáron az árak a következők: Buza 6:50—7:15 frt, árpa 5:50—8:30, rozs 5:50—6 frt, zab 6:90—7:50 frt, tengeri 4:50—4:90 frt, bab 4:50—5:50 frt, krumpli 1:80—2:20 frt.

Vegyes hírek.

Jókai műveinek jubileumi diszkiadását Nyitra megyéből újabb a következők rendelték meg: dr. Thuróczy Károly Nyitra, Kozmovszky Ödön Nyitra, dr. Barsi Jenő Érsekújvár és a Szenici takarekpénztár.

Atzél Béla báró multkor levelet intézett a B. H.-hoz, melyben a többi közt azt mondja: „En nem hiszem, hogy találkozik a magyar parlamentben ferfiu, ki képes lenne adott szavát megszegni vagy az elől, akár betegség színlelése, vagy más ürügy alatt is kibújni“. Értette ezt azokra a képviselőkre, akik választóiknak megígérték, hogy az egyházpolitikai javaslatok ellen lesznek. Gondoljuk, hogy lovasias nézetében Nyitra megyét illetőleg nem fog esáladni.

Szilveszter-estély Trencsénben. Evek óta megszokott kedves mulatságuk a trencsénieknek a „dalárda“ Szilveszter-esti fellépése. Az idén ugyan valamivel kisebb lelkesedés kísérte az előkészületeket, a siker mindazonáltal az előbbi évekéhez hasonló volt. Még sokaknak feltűnő elmaradása sem homályosíthatja azt el, lévén e sajnos körülmények — allitóltag — a nagy mervben pusztító influenza az okozója, a mi, ha esetleg nem is felelne meg teljesen a valóságnak: az így nyert szabadabb tér legkevésbé sem ártott a feszelen jövedvények. Az előadott darabok kivétel nélkül nagy sikert arattak, legkivált Plachy Gitta k. a. szolája, valamint Becker N. és Lieszkovszky A. duettje és a betvárnak öltözött Erb által enekelt kuredalok. Utolsónak maradt a „Clarinetist“ c. humoros operett, melynek kiváló sikere különösen Motkó Árpád ügyes előadásának és Chladek Henrik karnagy buzgalmanak köszönhető. Befejezésül természetesen Terpsichorának hódolt a közönség és táncolva temette el az ó-esztendőt.

Lehet-e zsidó király? E sorok írója a napokban utazott az országos függetlenségi párt egyik vezérferfiával, (nyitrai megyei földbirtokossal). Sok mindenféle került szóba, többi közt a recepció törvénye, vagyis a zsidók teljes egyenjoúsítása bizonyos tekintetben kell, hogy megbolygassa a magyar pragmatia sanctio-t. Ennek 7. §-a szerint ugyanis Magyarország királyának kell, hogy katholicus legyen. — Már most, a képviselő ur állítása szerint, lehetetlen hogy Magyarország valamely polgárának több joga legyen, mint a királynak. Már pedig, ha a többi keresztény polgár, a recepció törvénye szerint zsidóvá is lehet, a király, kit a pragmatia sanctio törvénye köt, tényleg nem bír azon joggal, melylyel utolsó alattvalója. A képviselő ur állítása szerint, a király ő felsége már ismételten előhozta ezen kérdést Wekerlenek: de nem tudta, mivel vigasztalta a miniszterelnök e „jogsérelmében“ a felteget. — Mint hallottuk, e kérdés az illető képviselő előfogja hozni annak idején a parlamentben is. Kiváncsiak vagyunk, vajjon mit felel a — polgármiszter ur?

Roszul sült el. A karácsonyi ünnepek alatt azon különös szokásnak hódol az ifjuság, hogy az éjféli mise alkalmából össze-vissza lövöldözi s tjesztvegi a járókelőket. Ilyen lövöldözés alkalmával Petrovics István Eözdöghön súlyosan megsebesítette Maczek József ottani lakost, amennyiben pisztolya megrepedt. — *Vitencen* pedig egy öreg anyókanak ugyanily lövöldözés között szemét löttek ki; s egy kovacslegény meg saját tulajdon markát nézte celtablának s vigyázatlanságból azt lötte keresztül.

Lapunk mai tárcáját különös figyelmébe ajánljuk t. olvasóinknak. Nyelvezete után itélve, azt hinne az ember, hogy legalább is Kunságban vagy a Bakony erdő-koszosur halmái között nevedekett volna; pedig trencsénmegyei a szorzó, ki utazásai alatt szedte magára a tájszólat ama ragyogó himprót, mely erőtlő duzzadó rajzán végig esillamlík.

Új évi ajándék. Trencsénből jelentik: Bende Imre püspök úr ő miga 100

frtot küldött a trencsényi kath. legényegyletnek, mely atyai szeretetről tanuskodó bőkezűségért háláteljes köszönetet mond a nevezett egylet. Ugyanez egyletnek könyvtárát Motkó Árpád iródaigazgató úr egy 16 diszkótéből álló könyvadományjal gazdagította. Fogadja az egylet hálás köszönetet!

Helyreigazítás. Lapunk karácsonyi számában az ujlaki karácsonyfára vonatkozó tudósításba hiba csúszott be. Gr. Eszterházy Istvánné sz. báró Jeszenák ő maga ugyanis nem 40, hanem 100 frtot adományozott a karácsonyfára.

Meghívót vettünk az 1894-ik évi január hó 13-án Zsolnán a kaszinó helyiségeiben a vöröskereszt-egyesület zsolnai vidéki választmánya és zsolnai fiók javára tartandó jótékony célú táncmulatságra. A táncmulatság tiszta jövedelmét a vöröskereszt-egyesület a zsolnai népiszkolákba járó szegény fiúk és lányok felruházására és lábballal való ellátására fogja fordítani. A segélyező gyermekek száma 85. Belepti díj: személyjegy 1 frt. Kezdeté este 8 órakor.

Asurány-maróthi vasut. mint értesülünk, a kedvező időjárás következtében aleptiményeiben csaknem teljesen elkészült, sőt az összes állomásepületek is készen vannak. A Csetényke folyó árterületén Surány mellett szintén megkezdették a cölöpözési munkálatokat. Már csak a felépítmény van hátra, úgy hogy ha kedvezni fog az idő, erős a reményük a zsitvavölgyieknek, hogy a vasut 1894. július havában megnyílik. A szárnyvasut hossza, mint ismeretes, 41 kilométer. A vasut megnyitása különösen az ebédeti és fenyőkosztolányi kőzenbányákra, melyek mintegy 700 holdra terjednek, bir nagy fontossággal, úgy hogy az újonnan születendő vasut megnyitását már 3,000,000 métermáza szén fog továbbításra várakozni. A fenyőkosztolányi bánya Károly Lajos főherceg, az ebédeti pedig az esztergomi főkapitány területén fekszik.

Igazi nagykereskedést lehetett volna nyitni azon rengeteg sok enni és nem enni valóval, mit a kis Jézus ez idén is az úrmenyi gyermekeknek hozott. Minden évben jól megrakva jelenik meg ugyan a Jézuska az úrmenyi kisesényeknek, de az idén már éppen roskadozott a teher alatt, melyet a gróf Hunyady-család vállaira rakott. Úrmenyi tudósítónk szerint a következő tömtelemen quodlibet termelt meg az ottani karácsonyfán: 179 db. kötött ruha, berlini pamutból, a grófi család nő-tagjainak gyöngéd kezi munkája; továbbá 62 pár eszma, 82 db. nadrág, 43 fu-kabát, 67 egész leányöltözöt, 22 kabát leányoknak, 28 köteny, 70 ing, 18 pár harisnya, 8 főkötő, 89 kendő, 49 meleg nyakkendő. — Azonkívül *Schumacher Agoston* adományozott 27 fejkendőt, 12 nyakkendőt. — Gróf Hunyady Imre ő exciája és családja a fenti kezimunkán kívül még 200 frttal járult a költségekhez, a többit előkelőbb úrmenyi polgárok rakták össze, s hogy a pápi se maradjon el ott volt 500 db. csomag cukor és kalács. Az élet keserűségeiben sokszor támad az emberben a gondolat, hogy milyen jó volna, ha az ember még egyszer gyermek lehetne, de ezek olvastára bizonyára oda irányul vágyunk, vajha — úrmenyi gyermek lehetne az ember!

Sok a gyerek. Ersekújvárról írják lapunknak, hogy az első elemi osztály tanulói annyira elszaporodtak, miszerint a két parallel iskolaterem nem volt elegendő, hanem még egy harmadik C) tanteremmel toldották meg az I. osztályt. Tanítóknak megválasztották Ficzá Gyula.

Uj vasuti díjazás. 1894. jan. 1-étől bizonyos változás állott be a vasuti személy-díjazásban. Mint hogy az egész nem közölhetjük, csak Nyitraira szorítokunk Nyitra—Iványa és Ny.—Sarluska—Úzbég közti I. szomszédos forgalom (I. o. 30, II. 15, III. 10 kr.). Komjáthra és Szomorfalura II. sz. forg. (I. o. 40, II. 22, III. 15 kr.). Zónaforgalom *Nyitra*ról: (zonánként I. oszt. 50 kr., II. o. 40 kr., III. o. 25 kr.; gyorsvonaton zonánként 10 krral több I. és II. osztályon, III on 5 krral több.) I. zónába tartoznak: N. Surány, Ludány. II. zóna: Bossány, N. Tapolcsány, Tardoskősd, Tótmegyer. III. zóna: Ersekújvár, Nagy-Bélic, Ny. Zsámbokréti, Pöschke, Tornóc, Udvard, V. Sállya. IV. zóna: Galánta, Kárh V. zóna: Döszeg, Földmes, Gány, Kereszt R. Apaj, Kőbölkut, Szered. VI. zóna: Cséklész, Eszter-

gom-Nána, Galgóc, Garam-Kövesd, Kőhid-Gyarmat, Nagyszombat, Sempé, Szilád-Zala. VII. zóna: Bény, Csata, Ciffer, Kosztolány, Lóc-Brestovány, Mór, Senkóvitiz, Nagy-Maros, Pozsony, Póstyén, Szob, Szollos, Zebegény. VIII. zóna: Bazin, Brúnóc, Dévény-Ufalu, Ipoly-Pásztyó, Lamac, N. Salló, Réce, Szakállás, Sz. György Verőce, Zeliz. IX. zóna: Alsó Váradi, Bohuszlavica, Detrekeo-Cántortók, Gód., Ipoly-ság, Léva, *Marchegg* (innen *Bics* I. 150 II. 100, III. 50 kr.) Melszt, Stomfa, Vác, Vágújhely, Visk Zohor. X. zóna: Dejtár, Drogely-Palánk, Dunakesz, Malacka, Palota, Trencsén. XI. zóna: Batassa-Gyarmath, *Budapest*, Dálnács, Illava, Morva Sz. János, N. Lévárd, N. m. ova, Tepla-Tr. Tepléc. XII. zóna: Bellas, Egbell, Holics, Kúti, Puchó-Kocsók, Vlárapass. XIII. zóna: Hricso, Nagy-Bucse, Prodmér, Szakolea, Vág-Beszterec. — Ha a zónákat, (a római számokat) megszereljük, 50, 40 vagy 25 krral kijön a viteldij I. II. és III. osztályon.

Nagy tűz Vittenen. Mult héten nagy tűz dühögött Vittenen, melynek 40 ház esett áldozatul. A kár 10 ezer forintot tesz ki. Nagyobb részt biztosítva volt.

Olcsó körutazás Konstantinápolyba és Athenbe. A nagyváradi kereskedelmi akadémiá igazgatósága által éventén rendezni szokott külföldi tanulmányúttal: 1894. évi husvétig öt nap alatt Konstantinápolyba és Athenbe tervei, mely alkalommal a lehető legolcsóbban a legkényelmesebben, a j. h. korok tagjai közül bárki is részt vehet ezen körutazáson. A körutazás Budapeston veendő kezdetét, 1894. évi március 19-én indulnak még pedig különvonalat Pragerhof—Laibachon át Trieszthe, Trieszt, Zara, Ragusa, Cattaro, Korfu-sziget, Patrasson keresztül március 25-én érkezik a társaság a Lloyd hajózási társaság külön első osztályú gőzösén Athenbe, hol ötnapig van megállás, és innen a társaság a hatóság részéről, március 28-án ér el gőzhajón Konstantinápolyba, hol a társaság 5 napig időzik, illetve kirándulást tesz az édes vizekhez, Kisásziába, stb. megtekinti Konstantinápoly érdekességeit, műemlékeit, Konstantinápolyt a Szulna kikötő érintésével Galacig, illetve Bealici megye a társaság külön hajón s aonált vasuton folytatja útját Brassó—Kolozsváron át ápril 6-án. — Az utazásban résztvevő utazók és hölgyek összes költségei beleértve a vasuti és hajózási díjakat az összes elsőosztályú utazással s teljes élelmezési és elatási s kánuoist: összesen 270 forintban állapították meg, amely összegtől felül képezi; a nyereségrekésére illetve üzleti haszonra dolgozó vasuti jegyirodák árrészeknek

Közgazdaság.

A ménék kiosztása a bajnai mén-telepén. A ménék kiosztása az egyes feldolgozó állomásokra a bajnai mén-telepről a f. hó 24-én delőtt fog végrevenni. Az erdekelt lótenyésztők, a mennyiben a kiosztandó ménék számarvára és kválitására vonatkozólag kívánások vannak, azok a helyszínen Bajnán személyesen megjelnyve tolmácsolják. A ménék kiosztásánál a vármegyei lótenyésztőbizottságt Benkeo László alelnök, a nyírármegyei gazdasági egyesületet pedig Mészó Pál e. titkár fogják képviselni.

Uj tagok. Báró Schmerzing István Köpösd, Rozenweizer Bernát Nyitra, Thányi Démes Zólyom-Radván és Tamaskovich József prépost-oltárnok Bajmóc, a nyírármegyei gazdasági egyesület rendes tagjai sorába léptek.

Tenyészbika vásárlás. Mindazon gazdák, kiknek egy éves és ezen koron felül eladóra szánt tenyészbikái vannak, felkértenek, hogy ezeket — azok korának, árának és külmenek feltüntetésével — a titkári hivatalnál Nyitraon melolbb bejelentsek. Ezen bikkák részletítésére a községeknek és közbirtokosságoknak lesznek kiosztva, mert ezek csak az egyesület által kijelölt tenyésztekből vásárolhatnak tenyészbikákat.

Községi tenyészállatok beszerzése. A nyitrai, gazd. e. a vármegyei állattenyésztési szabályrendeletnek oly értelmében leendő módosítását indítványozta, miszerint községek és közbirtokosságok részére csak az egyesület által kijelölt tenyésztekből legyen engedély apállatokot vásárolni, mert már tirteltetlenné vált azon eddigi állapot, hogy némely élelmes községi bíró a községi vagonát selejtes s az állattenyésztés fejlődését hátráltató apállatok beszerzésére fordította. Végét fogja vetni az egyesület a vármegyei erélyes támogatása mellett annak is, hogy az előirt számu apállatok igen sok helyütt nem szereztetnek be. Az apállatok vizsgálata január hóban vármegyeszerte fog megejtetni, annak befejeztével a gazdasági egyesület a legszigorubbán fog ügyélni arra, hogy minden község és közbirtokosság kifogástalan apállatokot vásároljon. Ha a szabályrendelet intézkedései az előírtak makacsúsága folytán végrehajthatni nem fognak, lesz gondja az egyesületnek arra is, hogy ezen rendes előjárók megkapják a szabályrendeletben kiteszabott büntetésüket. (Nézetünk szerint ez a községi autonómiába ütökzi. Minden ember és testület ott szerzi be szük élelmet, ahol akarja, az egyesület legfelöl ellenőrizheti, hogy visszaélések elő ne forduljanak. Szerk.)

Irodalom.

Három nyelvű vállalat. Dr. *Körösy* László jónévi fővárosi író új irodalmi vállalatot alapított, melynek első füzeté *XIII.*

Leo pápa élenek és igazságosan megírt életrajzat közli magyar, német és tót kiadásban. A pompásan kiállított füzet címkéjét *Roskovits* Ignác hírneves képiromvésznök rajzolta szerialisan. A pápa arcképe *Chartran* párisi művész világhírű festménye után készült, két sornyi kéziratmással és *XIII. Leo* aláírásával. A kitűnő írói rutinnal kidolgozott füzet ára 30 kr. A *„Kortársak”, Zeitschenen* „*Vokoduhovici*” bármilyen nyelvű következő öt füzetének előzető ára 1 frt. Az első öt füzet gyors egymásutánban közli *XIII. Leo, Ferenc József, Kossuth, Jókai* és *Vaszy* legmodernebb életrajzatát a legújabb arcképpel. A nagyérdékű vállalatot rokonszenvesen ajánlhatjuk. Megrendelhető egyenesen a szerkesztőnél, *Budapest, Andrássy ut. 25. sz. alatt.* Könyvkereskedésekben nem kapható.

Törvényszéki csarnok.

A magyar kir. Curia által elintéztett polgári perek jegyzéke.

Pasztyeky Manó örökösai felpereseknek, gróf Berényi Ferenc illetve örököse ellen 193 0 frt iránti perben. — a II. od. bir. ítélet helybenhagyva. — Vascska Máriaának, Vascska János ellen 585 frt 50 kr iránti perben. — a II. od. bir. ítélet helybenhagyva. — Molnár Juliának, Varga Lajos ellen házasság felbontása iránti perben. — a II. od. bir. ítélet helybenhagyva.

A pozsonyi kir. ítélőtábla által elintéztett perek jegyzéke.

Ondrejovics szül. Dubay Máriaának, Lukács Ferenc és társa ellen tulajdonjogi bejegyzés törése iránti perben. — az I. sz. bir. ítélete megváltoztatva. — Vaezlay János és Szklénarik Juliának, Hornyák Mihály alperes ellen szolgálat megszüntetése iránt. — az I. sz. bir. ítélete megváltoztatva.

Nyitrai kir. törvényszék által 1893. évi december hó 28. — 30-án elintéztett polgári perek jegyzéke.

Prisztyeky Jánosnak, Ifj. Szrnák Mihály alperes ellen bírtokperben. — felperes keresetének hely nem adatott. — Jankech Katalin és társa felpereseknek, Kunik József ellen ingatlanok tulajdona és 300 frt zálogjog törése iránti háromrendű egyesített perben. — felperesek keresetükkel részben elutasítva. — Kiacsek János és társának, Wetzler Mór és társa ellen ingatlan-ug. bírtokba becsapása iránt. — felperesek keresetükkel elutasítva. — Dombay Hugó ügyvéd felperesnek, Csilláry István ellen 24 ft ügyvédi munkadíj iránti perben. — felperes követése 18 ftban lett megállapítva. — Holics István és t. felpereseknek, Halabrin Pál és t. ellen bírtokperben. — felperesek keresetének helyadva. — Adler Abraham újított felperesnek, Csakay Imre újított alperes ellen szerződés teljesítése, esetleg 1258 ft iránti perben. — a perújításnak helyadása mellett a 8848.90 sz. első bírósági ítélet részben hatályon kívül helyeztetett. — Csorny Anna felperesnek, Muszik Csorny Ilon és t. ellen ingatlan-ug. tulajdonjoga iránti perben. — felperes keresetének részben helyadott, 3-ad és 4-ed rendű alperesek viszonzkeresetükkel elutasítottak. Közalapítványi kir. ügyvizagató-széknek, ogy Gróf Apponyi Zsófia ellen 443 székér trágya visszatérítése iránti perben. — felperes keresetével

elutasítva, alperes viszonzkeresetének helyadva. — Szádovszky Andrásnak, Szádovszky András és neje elleni bírtokperben. — felperes keresetének részben helyadva. — Valaszky András felperesnek, Valaszky szül. Janesek Magdolna ellen ingatlan rész bírtoka iránti perben. — felperes keresetével elutasítva. — Kalivoda Márton felperesnek, Kalivoda Ferenc ellen ingatlan tulajdonjoga és bírtoka iránti perben. — felperes keresetének helyadva.

Felölös szerkesztő: dr. Toth János.

Kiadó és lapnyújtó: Huszár István.

Asszonyi szépséget

szappannal való mosás által kapni, lehetelenség: a *becsi Parfumerie Equitable „liliom-tej-szappana”* azouban egy készítmény, mely kitűnő tulajdonságai miatt egy divatszafalon se hibázzék.

Darabonkénti ára 35 kr. Kapható Nyitra: **Braunsteiner János utóda**

(Fizely Soma) rövid- és divatárú-kereskedésben és **Pekári Lajos** fodrásznál.

446/1893. v. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel köz-hírré teszi, hogy a nyitrai kir. törvényszék 1893. évi 2252. számú végzése következtében Biróczy Flór ügyvéd által képviselt első vágselleyi takarekpenztár javára **Fülöp Sándor** ellen 230 frt s jár. erejéig fogantositott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 700 frtra becsült 2 ló és egy hintóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a vágselleyi kir. bíróság 2442/1893. számú végzése folytán 230 frt tőkekövetelés, ennek 1893. évi július hó 12. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 51 frt 82 krrban bíróság már megállapított költségek és $\frac{1}{3}$ váltódíj erejéig **Tornócon** alperes lakasan leendő eszközésére **1894. évi január hó 13. napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitézettek és ahhoz a venni szandékok oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vág-Sellyen 1894. évi január hó 4. napján.

Matulay s. k.

kir. bírósági végrehajtó.

(P. H.)

→ Alapított 1869-ben. ←

Nyitrai Népbank mint részvénytársaság

Elfogad betéteket 5%-től kamatozás mellett, kamatadó levonása nélkül;

leszámitolt váltókat, betéti könyvecskéket;

kölesönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra 17½ évre 10%-al;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra;

clad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

elfogad biztosításokat tűzárk ellen a „Duna” biztosító társaság képviselőiben.

Felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

→ Székháza: Városházter 3. sz. ←

Részvény-alaptőkéje 100,000 frt, 1000 db részvényben.

Betétek állománya 770,000 forint.

Mindennemű műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmány, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

THOMAS-SALAKOT,

chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, ré-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: VI., Váci-körút 21. sz. (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. —

Telefon-szám 882.

1. 2-52.

Thomas-salak.

Nyomatik a kiadó Huszár István könyvnyomdájában Nyitraon.